

В. Г. Ковальов,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічного управління
та митного адміністрування, Університет митної справи та фінансів
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7249-0959>
О. О. Критенко,
к. держ. упр., доцент кафедри публічного управління
та митного адміністрування, Університет митної справи та фінансів
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9582-3007>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.9.500

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РИНКОМ АГРАРНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

V. Kovalov,
PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Public Service and Customs Administration,
University of Customs and Finance
O. Krytenko,
PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Service and Customs Administration,
University of Customs and Finance

DIRECTIONS FOR IMPROVING PUBLIC ADMINISTRATION OF THE AGRICULTURAL SERVICES MARKET OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION AND WAR CHALLENGES

У статті досліджено теоретичні та прикладні засади вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні в умовах євроінтеграції, цифрової трансформації та воєнних викликів. Обґрунтовано, що ринок аграрних послуг виступає не допоміжним елементом агро-виробництва, а системоутворювальною складовою аграрної економіки, оскільки забезпечує доступ виробників до фінансових ресурсів, логістичної інфраструктури, дорадчих послуг, цифрових платформ та інноваційних технологій. Встановлено, що ефективність функціонування цього ринку визначається рівнем розвитку інституційного середовища, якістю нормативно-правового регулювання, станом інфраструктури та здатністю держави формувати збалансовану політику підтримки аграрного сектору.

Особливу увагу приділено впливу євроінтеграційних процесів, зокрема необхідності адаптації до стандартів ЄС і принципів Спільної аграрної політики, що передбачає не лише гармонізацію законодавства, а й модернізацію управлінських інструментів у сферах безпечності продукції, логістики, цифрового адміністрування та кооперації. Аргументовано, що ринок аграрних послуг має розвиватися синхронно з процесами інституційної адаптації аграрного сектору до асquis ЄС, оскільки саме сервісні інструменти забезпечують практичну імплементацію нових стандартів у виробничій, збутовій та управлінській діяльності.

Проаналізовано наслідки повномасштабної війни, яка спричинила порушення логістичних ланцюгів, зростання ризиків, зниження інвестиційної активності та підвищення вразливості малих виробників.

Доведено необхідність переходу до адаптивної, сервісно орієнтованої моделі державного управління, що передбачає розвиток цифрових рішень, логістичної інфраструктури, підтримку кооперації та розбудову системи дорадництва. Зроблено висновок, що комплексне поєднання правових, інституційних, економічних і цифрових інструментів є ключовою передумовою підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, зміцнення продовольчої безпеки та ефективної інтеграції України до європейського економічного простору.

The article explores the theoretical and applied principles of improving state management of the agricultural services market in Ukraine in the context of European integration, digital transformation and military challenges. It is substantiated that the agricultural services market is not an auxiliary element of agricultural production, but a system-forming component of the agricultural economy, as it provides producers with access to financial resources, logistics infrastructure, advisory services, digital platforms and innovative technologies. It is established that the effectiveness of the functioning of this market is determined by the level of development of the institutional environment, the quality of regulatory and legal regulation, the state of infrastructure and the ability of the state to form a balanced policy of supporting the agricultural sector.

Particular attention is paid to the impact of European integration processes, in particular the need to adapt to EU standards and the principles of the Common Agricultural Policy, which involves not only harmonization of legislation, but also modernization of management tools in the areas of product safety, logistics, digital administration and cooperation. It is argued that the agricultural services market should develop synchronously with the processes of institutional adaptation of the agricultural sector to the EU acquis, since it is service tools that ensure the practical implementation of new standards in production, marketing and management activities.

The consequences of a full-scale war that caused disruption of logistics chains, increased risks, reduced investment activity and increased vulnerability of small producers are analyzed.

The need to transition to an adaptive, service-oriented model of public administration is proven, which involves the development of digital solutions, logistics infrastructure, support for cooperation and the development of an advisory system. It is concluded that a comprehensive combination of legal, institutional, economic and digital tools is a key prerequisite for increasing the competitiveness of the agricultural sector, strengthening food security and effective integration of Ukraine into the European economic space.

Ключові слова: державне управління; ринок аграрних послуг; аграрний сектор; євроінтеграція; цифровізація; сільськогосподарське дорадництво, логістичне забезпечення.

Keywords: public administration; agricultural services market; agricultural sector; European integration; digitalization; agricultural advisory services, logistical support.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний розвиток аграрного сектору України відбувається в умовах одночасного впливу кількох визначальних чинників: структурної перебудови економіки, поглиблення євроінтеграційних процесів, воєнних ризиків, цифрової трансформації та посилення глобальної конкуренції. За таких умов ринок аграрних послуг перестає бути допоміжним елементом агропромисловості і перетворюється на один із ключових механізмів забезпечення його ефективності, оскільки саме через систему послуг реалізується доступ товаровиробників до фінансових ресурсів, логістичних сервісів, дорадчої

підтримки, цифрових платформ, інноваційних технологій і ринкової інформації. Особливої актуальності набуває проблема вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг у контексті адаптації аграрного сектору України до вимог Європейського Союзу. Імплементация положень Угоди про асоціацію, наближення до принципів Спільної аграрної політики ЄС, гармонізація стандартів безпечності та якості продукції, розвиток системи дорадництва, кооперації, логістики та цифрового адміністрування потребують формування цілісної моделі державного регулювання, здатної забезпечити баланс між ринковими механізмами та інструментами публічної підтримки.

Водночас сучасний стан аграрного ринку України характеризується низкою системних проблем, зокрема

недостатнім розвитком інфраструктури, диспаритетом цін, нерівномірним доступом малих виробників до фінансових і сервісних ресурсів, обмеженою інтеграцією дорадчих та цифрових інструментів у практику господарювання, а також підвищеною вразливістю до воєнних і логістичних шоків. Це зумовлює потребу в науковому обґрунтуванні напрямів удосконалення державного управління ринком аграрних послуг як важливої передумови стійкого розвитку аграрного сектору, зміцнення продовольчої безпеки та підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика державного управління аграрним сектором, розвитку аграрного ринку та його інфраструктурного забезпечення знайшла відображення у працях низки українських і зарубіжних дослідників. Теоретико-прикладні засади аграрної політики, державного регулювання підприємництва в аграрному секторі та розвитку сільських територій висвітлено у працях П. Т. Саблука, Ю. Я. Лузана [1], О. В. Риковської [11], М. Ф. Кропивка [9] та інших учених. У цих дослідженнях обґрунтовано значення інституційної узгодженості аграрної політики, державної підтримки виробників і розвитку ринкової інфраструктури. У сучасній літературі суттєва увага приділяється цифровізації аграрного сектору так Газуда, М. В. Газуда, В. А. Герцег [5], розглядають цифрову трансформацію як базову умову підвищення ефективності державної підтримки, прозорості управлінських рішень, зниження транзакційних витрат та посилення конкурентоспроможності аграрного бізнесу. Разом із тим у цих працях цифровізація переважно аналізується як окремий напрям модернізації, тоді як її зв'язок із функціонуванням ринку аграрних послуг потребує подальшого системного осмислення. Важливий блок досліджень стосується розвитку кооперації, логістики, малих форм господарювання та дорадництва. Праці Ю. О. Лупенка, М. Й. Маліка, О. Г. Шпикуляка [12], Д. Неміша, М. В. Савки, І. Ф. Баланюка [13], а також матеріали щодо дорадчої діяльності в Україні та ЄС дають змогу розкрити значення кооперативних і дорадчих механізмів для підвищення економічної суб'єктності малих виробників і розвитку сільських територій. Водночас недостатньо дослідженням залишається комплексне поєднання логістичних, дорадчих, цифрових і нормативно-правових інструментів у системі державного управління саме ринком аграрних послуг. Отже, попри наявність значного наукового доробку, у сучасних дослідженнях ще недостатньо системно висвітлено питання формування цілісної моделі державного управління ринком аграрних послуг в Україні в умовах євроінтеграції, цифрової трансформації та воєнних викликів, що й зумовлює актуальність подальшого наукового пошуку.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення пріоритетних напрямів удосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні в умовах євроінтеграції, цифрової трансформації та воєнних

викликів. Для досягнення поставленої мети доцільно вирішити такі завдання: з'ясувати сутність і місце ринку аграрних послуг у структурі аграрної економіки; проаналізувати вплив євроінтеграційних процесів на трансформацію механізмів державного регулювання; охарактеризувати значення логістичної інфраструктури, цифровізації, кооперації та дорадництва для розвитку аграрного сектору; визначити інституційні та організаційно-правові засади підвищення ефективності державного управління ринком аграрних послуг в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний розвиток аграрного сектору України відбувається в умовах структурної перебудови економіки, поглиблення євроінтеграційних процесів, посилення глобальної конкуренції та зростання ролі інноваційних технологій. За таких умов ринок аграрних послуг слід розглядати не як допоміжний елемент агровиробництва, а як один із ключових механізмів підвищення його ефективності, оскільки саме через систему послуг забезпечується доступ товаровиробників до технологій, фінансових інструментів, консультаційної підтримки, цифрових рішень і логістичних сервісів.

Проблематика вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні набуває особливої актуальності в контексті реалізації європейського вектора розвитку держави. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом закріплює правові засади поступового наближення національної політики та законодавства до *acquis* ЄС у сфері сільського господарства, розвитку сільських територій, безпечності харчових продуктів, санітарних і фітосанітарних заходів. Відтак модернізація державного регулювання ринку аграрних послуг має розглядатися як складова ширшого процесу інституційної адаптації аграрного сектору України до європейських вимог. Концептуальним орієнтиром для такого наближення виступає Спільна аграрна політика ЄС, яка поєднує інструменти підтримки доходів фермерів, заходи забезпечення продовольчої безпеки, стимули для сталого природокористування, розвиток сільських територій та механізми моніторингу результативності політики. Для України це означає потребу у формуванні такої моделі державного управління, що поєднувала б ринкові стимули з дієвими інструментами публічної підтримки, контролю, цифрового адміністрування та розвитку інфраструктури аграрного ринку.

У цьому контексті державне регулювання ринку аграрних послуг має охоплювати не лише фінансову підтримку сільськогосподарських товаровиробників, а й формування цілісного інституційного середовища, у межах якого забезпечуються рівний доступ до ринку, правова визначеність, конкурентність, інвестиційна привабливість і передбачуваність правил господарювання. Українські дослідники слушно наголошують, що ефективність аграрної політики визначається узгодженістю її економічних, організаційних і правових механізмів, а також здатністю держави підтримувати взаємопов'язаний розвиток аграрного виробництва і сільських територій [1].

Одним із пріоритетних напрямів удосконалення державного управління є гармонізація вимог до безпечності та якості сільськогосподарської продукції. Вихід українських виробників на європейський ринок передбачає не лише оновлення нормативної бази, а й фактичне впровадження систем управління безпечністю, простежуваності, контролю ризиків і процедур підтвердження відповідності. У цьому процесі важливу роль відіграють національне законодавство про безпечність харчових продуктів, стандарти Codex Alimentarius [2] та міжнародні стандарти ISO [3], які формують основу зближення української системи регулювання з міжнародною та європейською практикою.

Важливим компонентом державного впливу на аграрний ринок є розвиток його інфраструктури. Ефективне функціонування ринку сільськогосподарської продукції неможливе без належної організації каналів збуту, логістики, систем зберігання, контрактних механізмів, інформаційних сервісів і посередницьких інститутів, які зменшують трансакційні витрати та забезпечують прозорість взаємодії між виробниками, переробниками та споживачами. В умовах воєнних ризиків значення логістичного складника істотно зростає, оскільки саме логістика визначає спроможність аграрного сектору підтримувати стійкість виробництва, збуту та експорту [4].

Окремим напрямом модернізації державного управління ринком аграрних послуг є цифровізація. Запровадження електронних платформ, геоінформаційних систем, цифрових реєстрів, інструментів супутникового моніторингу та аналітики даних створює передумови для підвищення прозорості управлінських рішень, зниження трансакційних витрат і формування нової якості взаємодії між державою, виробником та сервісним середовищем [5]. У сучасних дослідженнях цифрова трансформація аграрного сектору обґрунтовується як одна з базових умов підвищення конкурентоспроможності агробізнесу та ефективності державної підтримки.

Не менш важливим елементом державного управління є розвиток системи сільськогосподарського дорадництва. У країнах ЄС дорадчі служби інтегровані до системи AKIS і виконують функції поширення знань, підтримки інновацій, консультування щодо модернізації господарств, управління ризиками та дотримання вимог CAP [6]. В Україні правові засади здійснення дорадчої діяльності визначені спеціальним законом [7], однак подальший розвиток цієї сфери потребує цифрового оновлення, розширення мережі сервісів і посилення зв'язку між наукою, освітою, бізнесом та місцевими громадами [8]. Вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні має здійснюватися на основі комплексного підходу, який поєднує правові, інституційні, економічні, цифрові та організаційні інструменти. Такий підхід повинен орієнтуватися на адаптацію до європейських стандартів, посилення стійкості аграрного сектору в умовах війни, розвиток ринкової інфраструктури, цифровізацію управління та зміцнення дорадчої підтримки, що в сукупності сприятиме підвищенню ефективності аграрної політики й конкурентоспроможності національного аграрного виробництва.

Аграрний ринок доцільно розглядати як складну багаторівневу систему виробничо-економічних відносин, у межах якої взаємодіють товаровиробники, переробні підприємства, посередницькі структури, логістичні оператори, фінансові установи та кінцеві споживачі. Його ефективне функціонування визначається не лише співвідношенням попиту і пропозиції, а й наявністю розвиненої інфраструктури, достатнього рівня конкуренції, прозорих правил ринкової взаємодії та інституційної спроможності держави забезпечувати належне нормативне регулювання [9]. За таких умов ринок аграрних послуг виступає не периферійною, а системоутворювальною складовою аграрної економіки, оскільки саме через нього реалізуються механізми інформаційного, логістичного, фінансового, консалтингового та технологічного забезпечення агровиробництва.

Повномасштабна війна суттєво трансформувала функціонування аграрного ринку України та посилила його залежність від зовнішніх і внутрішніх шоків. Порушення логістичних маршрутів, мінування сільськогосподарських угідь, втрата частини виробничого потенціалу, подорожчання ресурсів і зміна умов експорту безпосередньо вплинули на виробничу динаміку, цінову ситуацію та структуру ринкових зв'язків [10]. У наукових дослідженнях наголошується, що війна змінила не лише параметри аграрного виробництва, а й архітектуру сервісного середовища, підвищивши значення логістики, адаптивного управління, нових каналів збуту та антикризових механізмів регулювання. За таких обставин державне управління аграрним ринком повинно орієнтуватися не лише на підтримку поточного виробництва, а й на забезпечення стійкості всієї системи обігу сільськогосподарської продукції. Особливого значення набуває регулювання диспаритету між цінами на аграрну продукцію та ресурсами, що використовуються у виробництві, оскільки нееквівалентний міжгалузевий обмін знижує прибутковість аграрних підприємств і послаблює їхню інвестиційну спроможність. Додаткові ризики формують монопольні або олігопольні позиції окремих суб'єктів у сферах переробки, збуту та постачання ресурсів, що обмежує переговорну силу виробника і поглиблює структурні диспропорції аграрного ринку [11]. Не менш важливим напрямом удосконалення державного управління є розвиток нормативно-правової бази, спрямованої на стандартизацію аграрних послуг, підвищення якості сервісного обслуговування та гармонізацію національного регулювання з правом Європейського Союзу. Запровадження прозорих стандартів якості, сертифікації, контролю та цифрової верифікації послуг сприятиме підвищенню довіри до ринку, захисту прав споживачів та формуванню передумов для чесної конкуренції. У цьому сенсі ринок аграрних послуг має розвиватися синхронно з євроінтеграційною адаптацією аграрного сектору, оскільки саме сервісні інститути забезпечують практичну імплементацію нових вимог у виробничій і збутовій діяльності.

Одним із найбільш перспективних напрямів модернізації державного управління аграрним ринком є цифровізація. Використання електронних платформ, реєстрів, геоінформаційних систем, супутникового моніторингу, аналітики даних та цифрових сервісів підтримки рішень підвищує прозорість розподілу дер-

жавної допомоги, оперативність адміністрування та якість моніторингу використання ресурсів. Сучасні дослідження доводять, що цифрова трансформація аграрного сектору безпосередньо пов'язана з ефективністю публічної політики, інституційною спроможністю держави та здатністю агровиробників адаптуватися до нових економічних і технологічних умов [12]. Ключовим напрямом державної аграрної політики залишається підвищення інноваційності та конкурентоспроможності сектору. У науковій літературі конкурентоспроможність аграрних підприємств пов'язується не лише з виробничими показниками, а й з інституційними, інвестиційними, організаційними та логістичними чинниками. Саме тому державне регулювання ринку аграрних послуг має орієнтуватися на стимулювання технологічного оновлення, поширення цифрових рішень, розширення доступу до фінансування та підтримку тих форм господарювання, які здатні генерувати вищу додану вартість і забезпечувати стійкість агровиробництва в довгостроковій перспективі. Особливу увагу доцільно приділяти індивідуальним господарствам, сімейним фермерським господарствам і кооперативним формам організації діяльності. Дослідження українських учених Риковської О. В. [11], Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. [12] та Неміш Д. В., Савка М. В., Баланюк І. Ф., Шеленко Д. І., Іванів С. І. [13] свідчать, що саме ця група суб'єктів відіграє важливу роль у забезпеченні зайнятості, підтримці життєздатності сільських територій і виробництві значної частини аграрної продукції, проте її потенціал часто стримується браком фінансових ресурсів, недостатнім доступом до ринків збуту, низьким рівнем організаційної інтеграції та слабким сервісним супроводом. За цих умов розвиток кооперації, дорадництва, сервісних платформ і спеціальних механізмів державної підтримки є важливими передумовами посилення економічної суб'єктності малих виробників. Подальше вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні має ґрунтуватися на комплексному поєднанні інституційних, економічних, правових, логістичних і цифрових інструментів. Такий підхід дозволить підвищити стійкість аграрного сектору в умовах воєнних ризиків, посилити конкурентоспроможність національного виробника, розширити можливості малих і середніх форм господарювання та забезпечити більш результативну інтеграцію України до європейського економічного простору.

Важливим напрямом удосконалення державного управління ринком аграрних послуг є розвиток логістичної інфраструктури як системи транспортування, зберігання, розподілу та сервісного супроводу руху аграрної продукції. У сучасних умовах саме якість логістики значною мірою визначає рівень транзакційних витрат, швидкість доступу виробника до ринку, стійкість ланцюгів постачання та можливість інтеграції національного аграрного ринку до міжнародного економічного простору. З огляду на це модернізація транспортної інфраструктури, розвиток складських потужностей, цифровізація логістичних процесів і вдосконалення сервісних рішень мають розглядатися як складові не лише галузевої, а й загальної державної політики сільського розвитку.

Для всебічної підтримки аграрного сектору необхідним є формування комплексної системи державних заходів, що охоплює не лише допомогу діючим виробникам, а й створення інституційних, фінансових та організаційних передумов для розвитку нових суб'єктів господарювання. У науковій літературі така підтримка обґрунтовується як багатокомпонентний механізм, що має поєднувати фінансово-кредитні інструменти, нормативне забезпечення, інформаційний супровід, розвиток ринкової інфраструктури та стимулювання адаптивності аграрного підприємництва до нестабільного середовища. У цьому контексті інструменти пільгового ресурсного й фінансового забезпечення новостворених господарств доцільно розглядати як елемент ширшої моделі державного регулювання, спрямованої на розширення економічної бази сільських територій і підвищення конкурентоспроможності виробників.

Реформа децентралізації та структурні зміни в агропромисловому комплексі зумовлюють трансформацію взаємовідносин між центральними органами влади, територіальними громадами та агровиробниками. За таких умов особливого значення набуває розвиток сільськогосподарської кооперації, оскільки кооперативні форми організації дають змогу об'єднувати матеріальні, фінансові та трудові ресурси, знижувати витрати доступу до ринку, зміцнювати переговорні позиції малих виробників і розширювати їхню участь у програмах державної підтримки [12]. Відповідно, стимулювання кооперації слід розглядати як один із механізмів інституційного зміцнення ринку аграрних послуг та підвищення стійкості сільської економіки.

Не менш важливим складником модернізації державного управління є розвиток системи дорадництва та поширення знань. У праві Європейського Союзу дорадчі служби інтегровані до Agricultural Knowledge and Innovation Systems [6], а в межах CAP 2023-2027 держави-члени мають формувати цілісні AKIS-стратегії для посилення обміну знаннями, інноваційної взаємодії та професійної підтримки фермерів. В українських умовах дорадництво виконує функцію інституційного посередника між наукою, освітою, бізнесом, місцевим самоврядуванням і безпосередніми виробниками, а тому його розвиток є важливою передумовою ефективної імплементації інновацій, цифрових технологій та нових регуляторних вимог. Правова основа функціонування системи сільськогосподарського дорадництва в Україні визначена Законом України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність" [7], а також підзаконними актами, що регламентують ведення реєстрів дорадчих служб [14], дорадників та експертів-дорадників [15], порядок кваліфікаційної перевірки й організацію надання соціально спрямованих дорадчих послуг. Така нормативна архітектура свідчить, що дорадча діяльність в Україні має не декларативний, а інституційно оформлений характер, однак подальше підвищення її результативності пов'язане з розширенням мережі сервісів, цифровим оновленням механізмів взаємодії та зміцненням кадрової спроможності суб'єктів дорадництва.

Важливо також, що розвиток дорадчої інфраструктури в Україні підтримується не лише державними механізмами, а й професійними мережами, зокрема Національною асоціацією сільськогосподарських дорад-

чих служб України, яка інституціоналізує фахову взаємодію, інформаційний обмін і представництво інтересів дорадчого середовища [16]. Це дає підстави розглядати дорадництво як окремий сегмент ринку аграрних послуг, здатний забезпечувати трансфер знань, методичний супровід виробників і поширення практик адаптації до європейських вимог.

Удосконалення державного управління ринком аграрних послуг в Україні має спиратися на поєднання логістичної модернізації, комплексної системи державної підтримки, стимулювання кооперації, розвитку дорадництва та інституційної інтеграції знань, інновацій і цифрових рішень. Саме така багатокomпонентна модель відповідає сучасним викликам аграрного сектору, узгоджується з європейськими підходами до сільського розвитку та створює передумови для підвищення конкурентоспроможності українського агрови-робництва.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті дослідження встановлено, що ринок аграрних послуг в Україні є не допоміжним сегментом аграрної економіки, а важливою системоутворювальною складовою, через яку забезпечується доступ товаровиробників до фінансових, логістичних, консультаційних, цифрових та інноваційних ресурсів. Обґрунтовано, що ефективність його функціонування значною мірою залежить від якості державного управління, рівня розвитку ринкової інфраструктури, узгодженості нормативно-правового регулювання та здатності держави адаптувати інструменти підтримки до сучасних викликів.

Доведено, що в умовах євроінтеграції вдосконалення державного управління ринком аграрних послуг має здійснюватися з урахуванням принципів і механізмів Спільної аграрної політики ЄС, вимог щодо безпечності та якості продукції, розвитку дорадництва, цифровізації та підтримки сільських територій. Водночас повномасштабна війна суттєво посилила структурні диспропорції аграрного ринку, загострила логістичні проблеми, підвищила вразливість малих виробників і зумовила потребу в більш адаптивній, інституційно стійкій та сервісно орієнтованій моделі державного регулювання. Визначено, що пріоритетними напрямками модернізації державного управління ринком аграрних послуг є розвиток логістичної інфраструктури, цифрових платформ і реєстрів, системи сільськогосподарського дорадництва, кооперативних форм організації діяльності, а також удосконалення механізмів державної підтримки малих і середніх форм господарювання. Саме поєднання правових, економічних, інституційних та цифрових інструментів дає змогу підвищити конкурентоспроможність аграрного сектору, посилити його стійкість до зовнішніх шоків і створити передумови для більш результативної інтеграції України до європейського економічного простору.

Література:

1. Саблук П. Т., Лузан Ю. Я. Аграрна політика та чинники її реалізації. Економіка АПК. 2019. № 10. С. 6—17. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201910006>.

2. FAO, WHO. Codex Alimentarius [Electronic resource]. URL: <https://www.fao.org/food-safety/food-control-systems/codex-alimentarius/en> (дата звернення 14.04.2026).

3. ISO. Food and agriculture [Electronic resource]. URL: <https://www.iso.org/sectors/food-agriculture.html> (дата звернення 14.04.2026).

4. Kryshtal H. Role of Logistics in the Development of Agriculture of Ukraine in the War Conditions. Science and Innovation. 2024. Vol. 19, No. 2. P. 73—82. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine.19.02.073>.

5. Газуда Л. М., Газуда М. В., Герцер В. А. Ключові аспекти цифровізації сільського господарства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2024. № 1 (63). С. 79—86. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).79-86](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).79-86).

6. European Commission. Farm advisory services [Electronic resource]. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/fas_en (дата звернення 14.04.2026).

7. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 № 1807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1807-15> (дата звернення 14.04.2026).

8. Бакун Ю. О., Саяпін С. П. Шляхи цифрової трансформації сільськогосподарського дорадництва в Україні. Економіка АПК. 2020. № 4. С. 80—93. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004080>.

9. Кропивко М. Ф. Позитиви і негативи аграрного устрою України. Економіка АПК. 2020. № 7. С. 6—19. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007006>.

10. Nehrey M., Finger R. Assessing the initial impact of the Russian invasion on Ukrainian agriculture: Challenges, policy responses, and future prospects. Heliyon. 2024. Vol. 10, No. 21. Article e39208. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e39208>.

11. Риковська О. В. Державна підтримка агросектора в контексті інклюзивного сільського розвитку. Економіка АПК. 2022. Т. 29, № 3. С. 62—72. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202203062>.

12. Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. Теоретико-методологічні засади розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. Економіка АПК. 2021. № 8. С. 31—39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202108031>.

13. Неміш Д. В., Савка М. В., Баланюк І. Ф., Шеленко Д. І., Іванів С. І. Розвиток особистих селянських господарств та їх трансформація у сімейні фермерські. Економіка АПК. 2020. Т. 27, № 2. С. 54—67. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202002054>.

14. Про затвердження положень про реєстри сільськогосподарських дорадчих служб, а також сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників: постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/897-2006-%D0%BF> (дата звернення 14.04.2026).

15. Про затвердження Регламенту регіональної кваліфікаційної комісії з перевірки рівня знань та практичних навичок сільськогосподарських дорадників і сільськогосподарських експертів-дорадників та апеляційної комісії: наказ Міністерства аграрної політики України від 22.05.2008 № 324. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0546-08> (дата звернення 14.04.2026).

16. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України. Загальна інформація. URL: <https://dorada.org.ua/zagal-na-informaciya> (дата звернення 14.04.2026).

References:

1. Sabluk, P. T. and Luzan, Yu. Ya. (2019), "Agrarian policy and factors of its implementation", *Ekonomika APK*, [Online], vol. 10. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.-201910006>.

2. The official site of FAO, WHO (2026), "Codex Alimentarius", available at: <https://www.fao.org/food-safety/food-control-systems/codex-alimentarius/en> (Accessed 14 April 2026).

3. The official site of ISO (2026), "Food and agriculture", available at: <https://www.iso.org/sectors/food-agriculture.html> (Accessed 14 April 2026).

4. Kryshchal, H. (2024), "Role of Logistics in the Development of Agriculture of Ukraine in the War Conditions", *Science and Innovation*, [Online], vol. 19, No. 2. pp. 73—82. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine.19.02.073>.

5. Hazuda, L. M. Hazuda, M. V. and Hertseh, V. A. (2024), "Key aspects of digitalization of agriculture", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika*, [Online], vol. 1(63). pp. 79-86. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\)](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63)).

6. The official site of European Commission (2026), "Farm advisory services", available at: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/fas_en (Accessed 14 April 2026).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine "About agricultural advisory activities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1807-15> (Accessed 14 April 2026).

8. Bakun, Yu. O. and Saiapin, S. P. (2020), "Ways of digital transformation of agricultural advisory services in Ukraine", *Ekonomika APK*, [Online], vol. 4, pp. 80—93. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004080>.

9. Kropyvko, M. F. (2020), "Positives and negatives of the agrarian system of Ukraine", *Economics of the agricultural complex. Ekonomika APK*, [Online], vol. 7, pp. 6—19. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007006>.

10. Nehrey, M. and Finger, R. (2024), "Assessing the initial impact of the Russian invasion on Ukrainian agriculture: Challenges, policy responses, and future prospects", *Heliyon*, [Online], vol. 10, No. 21. Article e39208. available at: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e39208>.

11. Rykovska, O. V. (2022), "State support for the agricultural sector in the context of inclusive rural development", *Ekonomika APK*, [Online], vol. 29, No. 3, pp. 62—72. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.-202203062>.

12. Lupenko, Yu. O. Malik, M. Y. and Shpykuliak O. H. (2021), "Theoretical and methodological foundations of the development of agricultural cooperation in Ukraine", *Ekonomika APK*, [Online], vol. 8, pp. 31—39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202108031>.

13. Nemish, D.V. Savka, M. V. Balaniuk, I. F. Shelenko, D.I. and Ivaniv, S. I. (2020), "Development of personal farms and their transformation into family farms",

Ekonomika APK, [Online], vol. 27, No. 2, pp. 54—67. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202002054>.

14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), Resolution "On approval of the provisions on the registers of agricultural advisory services, as well as agricultural advisors and expert advisors", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/897-2006-%D0%BF> (Accessed 14 April 2026).

15. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2008), Order "On approval of the Regulations of the regional qualification commission for testing the level of knowledge and practical skills of agricultural advisors and agricultural expert advisors and the appeal commission", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0546-08> (Accessed 14 April 2026).

16. The official site of National Association of Agricultural Advisory Services of Ukraine (2026), "General information", available at: <https://dorada.org.ua/zagal-na-informaciya> (Accessed 14 April 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 22.04.26

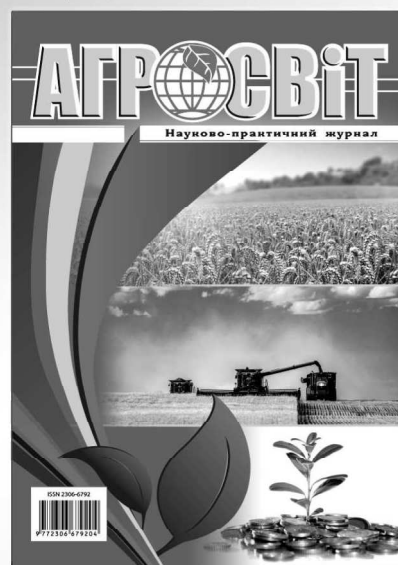
Процеcеновано / Revised: 04.05.26

Дата публікації / Published: 12.05.26

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292